

ВЛАСОВ Андрій Андрійович (Власов Андрей Андреевич; 01. 09. 1901, с. Ломакіно, нині Нижньогород. обл., РФ — 02. 08. 1946, Москва) — російський військовий діяч. Учасник 2-ї світ війни. Бойові нагороди. Навч. у духов. семінарії. Від 1920 — у рад. армії, де займав низку команд. посад, зокрема у 1938 — нач. штабу Київ. військ. округу, від січня 1941 — командир 4-го мех. корпусу Київ. особл. військ. округу. На поч. війни відзначився під час оборони Перемишля. У липні- вересні 1941 — командир 37-ї армії і нач. Київ. гарнізону, один з кер. оборони Києва. Брав участь у битві за Москву. Навесні 1942 — командир 2-ї ударної армії, яка потрапила у оточення. Незважаючи на особисті вказівки Й. Сталіна, спроби розшукати і вивести В. з оточення завершилися невдачею, і він потрапив у полон, де невдовзі прийняв рішення про співпрацю з німцями. 27 грудня 1942 в Смоленську було оприлюднено звернення В. до всіх народів СРСР із закликом разом з німцями боротися проти більшовизму. Також проголошувалося створення «Русской освободительной армии» (РОА). Навесні 1943 в окремих регіонах України (Вінниця, Херсон, Житомир. і Черніг. обл.) почали формуватися загони РОА, проте значного поширення власов. рух в Україні не набув. 26 травня 1943 Укр. штаб партизан. руху затвердив план «Вороги», згідно з яким рад. партизан. загонам ставилося завдання впроваджувати агентуру в організації, пов'язані з РОА, для ліквідації їхніх керівників. За вбивство В. виконавцю було обіцяне звання Героя Рад. Союзу. Укр. політ. діячі, зокрема С. Бандера, відмовилися співпрацювати з В., оскільки питання про самовизначення нерос. народів СРСР він погоджувався розглядати лише після повалення більшовизму. Всупереч власов. «Комітету звільнення народів Росії», який намагався залучити до РОА всі

антикомуніст. сили народів СРСР, був створ. Укр. нац. комітет, якому підпорядковувалися дивізія «Галичина» та ін. військ. формування з українців. Хоча В. не досяг жодних домовленостей з антикомуніст. силами українства, він спостерігав за діями укр. руху Опору, спрямованого проти більшовиків, зокрема 21 грудня 1944 у тижневику «До перемоги», який видавався для вояків дивізії «Галичина», дав високу оцінку діям укр. повстанців. За його словами, «майже кожна оселя в Україні має націоналістів, що присвятили себе святій та повній жертв боротьбі за волю українського народу». В. відзначив також знач. розмах антибільшов. боротьби в Україні, у порівнянні з ін. регіонами СРСР.

На поч. травня 1945 після короточас. боїв із рад. армією та англо-амер. союзниками військ. формування РОА здалися в полон американцям, які передали їх рад. командуванню. В. був захоплений рад. контррозвідкою на тер. Чехо-Словаччини. 2 серпня 1946 Військ. колегія Верхов. суду СРСР засудила його та найближчих соратників до страти. До цього часу ставлення до діяльності В. суперечливе: для офіц. рад. науки В. — зрадник-боягуз; для І. Еренбурга — зрадник-честолюбчець; для О. Солженіцина та Й. Готмана — ідейний борець проти Сталіна; деякі автори вважають В. репрезентантом «третьої сили» між Сталіном і Гітлером (С. Фреліх, В. Штрик-Штрикфельдт та ін.); колишні соратники (протоієрей А. Кисельов, В. Артем'єв та ін.) піднесли його до рангу нац. героя Росії.

Рекомендована література

1. Трихрест М. Де закопано власовського пса? // Визвол. шлях. 1951. № 6, 7;
2. Стеенберг С. Власов – предатель или патриот? Кельн, 1968;
3. W. Strik-Strikfeldt. Against Stalin and Hitler: Memoir of the Russian Liberation Movement: 1941–1945. London, 1970;
4. Киселев А. Облик генерала А. А. Власова: Записки воен. священника. Нью-Йорк, 1980;
5. Коренюк Н. Трудно жить с мифами // Огонек. 1990. № 46;
6. Эренбург И. Люди, годы, жизнь: Воспоминания в 3-х т. Т. 2, кн. 4–5. Москва, 1990;
7. Гунчак Т. У мундирах врага. К., 1993;
8. Шатилов М. Справедливость: Вчасно і запізно // Визвол. шлях. 1995. № 12;
9. Сушинський Б. Генерал Власов – знехтуваний і проклятий. О., 1996;
10. Русак А. В. Союзники гітлерівської Німеччини в 1941–1945 рр. К., 1998;

11. Чудний В. Невідоме з відомої війни // ЛУ. 1998, 24 верес.;

12. Корягин С. Власовы и другие. Москва, 2001;

13. Коняев Н. Власов: два лица генерала. Москва, 2003.

А. В. Кентій

Бібліографічний опис:

Власов Андрій Андрійович / А. В. Кентій // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-35130>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).